

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακαίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Κύμα ανακαινίσεων για την Ευρώπη: οικολογικά κτίρια, θέσεις εργασίας, καλύτερη ζωή»

[COM(2020) 662 final]

(2021/C 155/11)

Εισηγητής: ο κ. **Pierre-Jean COULON**

Συνεισηγητής: ο κ. **Aurel Laurențiu PLOSCEANU**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 11.11.2020
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο όργανο	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών
Έγκριση από το τμήμα	11.2.2021
Έγκριση από την ολομέλεια	24.2.2021
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	558
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	212/0/5

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) χαιρετίζει την έγκριση, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, πρότασης ευρωπαϊκής στρατηγικής υπό τον τίτλο «Κύμα ανακαινίσεων για την Ευρώπη — οικολογικά κτίρια, θέσεις εργασίας, καλύτερη ζωή». Μια τέτοια στρατηγική συνιστά απόλυτη και अपαράβλεπτη ανάγκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τους πολίτες της, η δε ΕΟΚΕ προτιμάται να την στηρίξει και να την τροφοδοτήσει ενεργά με προβληματισμούς και προτάσεις.

1.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι κατοικίες και τα λοιπά κτίρια, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύουν το 40 % της συνολικής ενεργειακής κατανάλωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει όντως να αποτελέσουν αντικείμενο ενός κύματος ανακαινίσεων που θα δρομολογήσει η ΕΕ, μέσα από μια σφαιρική προσέγγιση μακροπρόθεσμων επενδύσεων, κοινής ωφέλειας, βιώσιμης ανάπτυξης, προστασίας της υγείας —με συμπερίληψη της διαχείρισης του αμιάντου στις εργασίες—, πράσινης μετάβασης, και εφαρμογής επί της ουσίας του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων σε θέματα βιώσιμης και οικονομικά προσιτής στέγης.

1.3. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη στρατηγική του κύματος ανακαινίσεων, καθώς συνιστά διαδικασία τριπλά επωφελή για την Ευρωπαϊκή Ένωση: επωφελή για το κλίμα, για την ανάκαμψη μέσω των νέων κατά τόπους θέσεων εργασίας που συνεπάγεται και, τέλος, για την καταπολέμηση της πανδημίας και της ενεργειακής φτώχειας και για την προώθηση οικονομικά προσιτής στέγης για όλους, συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων ατόμων.

1.4. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η στρατηγική αυτή, λόγω της ιδιαίτερης φύσης της και της πορείας της έως το 2050, απαιτείται να στηριχθεί σε ένα σταθερό νομικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο, ευαγνγνωστο και κατάλληλα προσαρμοσμένο, τόσο με τη δημιουργία ειδικού ευρωπαϊκού ταμείου επενδύσεων, πολυετών επενδυτικών σχεδίων και ενός νέου «πράσινου εξαμήνου», όσο και με την οικοδόμηση ενός ειδικού νομικού πλαισίου, κατάλληλου για τους στόχους της, όσον αφορά π.χ. τις κρατικές ενισχύσεις, τους εφαρμοστέους συντελεστές φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), τις δημόσιες συμβάσεις, τα «πράσινα» ενυπόθηκα δάνεια ή τα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης.

1.5. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να εφαρμόσει κίνητρα για τη δημιουργία, σε τοπικό επίπεδο, αλυσίδων βιομηχανοποίησης των διαδικασιών θερμικής ανακαίνισης και της μαζικής τους ανάπτυξης, και να δημιουργήσει, παράλληλα, ένα νέο πρόγραμμα «ERASMUS θερμικής ανακαίνισης 2050», ώστε να προσελκύσει τους νέους Ευρωπαίους προς αυτές τις νέες θέσεις εργασίας του μέλλοντος.

1.6. Η ΕΟΚΕ ζητά επίσης να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη, σύμφωνα με το παράδειγμα του προγράμματος ELENA της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) να θέσουν σε λειτουργία δημόσιες υπηρεσίες διάγνωσης, τεχνικής συνδρομής και παροχής συμβουλών, κυρίως για τα νοικοκυριά, ώστε να αποτραπούν τυχόν καταχρηστικές πρακτικές άμεσου μάρκετινγκ και δόλιας εκμετάλλευσης των μηχανισμών στήριξης της θερμικής ανακαίνισης.

1.7. Η ΕΟΚΕ πιστεύει κυρίως ότι η στρατηγική αυτή θα πρέπει να δώσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση την ευκαιρία να πλησιάσει τους πολίτες της και τις επιμέρους περιοχές τους, με την κατάλληλη ενημέρωση σχετικά με τους ισχύοντες μηχανισμούς και τους τρόπους πρόσβασης σε αυτούς.

1.8. Η ΕΟΚΕ ζητά την ανάπτυξη πραγματικών συνεργειών μεταξύ Παρατηρητηρίου Κτιριακού Αποθέματος και Παρατηρητηρίου Ενεργειακής Φτώχειας.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την έγκριση, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της ανακοίνωσης με τίτλο «Κύμα ανακαινίσεων για την Ευρώπη — οικολογικά κτίρια, θέσεις εργασίας, καλύτερη ζωή». Η μαζική ανακαίνιση των κτιρίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση — ιδιωτικές και κοινωνικές κατοικίες, δημόσια κτίρια και κτίρια επαγγελματικής χρήσης— αποτελεί σήμερα απόλυτη αναγκαιότητα, εάν ληφθεί υπόψη η διαρθρωτική ανεπάρκεια μακροπρόθεσμων επενδύσεων προς τον σκοπό αυτό, καθώς και οι κλιματικές, περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις, με δεδομένο το κόστος της μη ανάληψης σχετικής δράσης.

2.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη στρατηγική που προτείνει η Επιτροπή, με βάση τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας, την εφαρμογή των αρχών της κυκλικότητας, τη συμβολή στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης και στην ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, κυρίως δε το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να διαθέτει οικονομικά προσιτή, βιώσιμη, προσβάσιμη και υγιεινή στέγη, σύμφωνα με την αρχή αριθ. 19 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

2.3. Οι κατοικίες και τα λοιπά κτίρια, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύουν το 40 % της συνολικής ενεργειακής κατανάλωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ενός κύματος ανακαινίσεων, μέσα από μια σφαιρική προσέγγιση μακροπρόθεσμων επενδύσεων κοινής ωφέλειας, βιώσιμης ανάπτυξης και πράσινης μετάβασης.

2.4. Εξάλλου, η πανδημία ανέδειξε τον κεντρικό ρόλο των κατοικιών στην υγειονομική διαχείριση της κρίσης και την ανάγκη επανεξέτασης της χρήσης τους —και συνεπώς του σχεδιασμού τους— λαμβανομένων υπόψη των αναγκών του περιορισμού της κυκλοφορίας.

2.5. Η πανδημία φανέρωσε, κυρίως, τον απαραίτητο συσχετισμό μεταξύ υγιεινής των κατοικιών, ενεργειακής φτώχειας και ανθεκτικότητας στην πανδημία.

2.6. Η στρατηγική του κύματος ανακαίνισης των κτιρίων αποτελεί, λοιπόν, μια διαδικασία πολύπλευρα επωφελής, χάρη στην σημαντική αποτελεσματική της συμβολή στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, χάρη στον όγκο των μακροπρόθεσμων επενδύσεων και της δημιουργίας τοπικών θέσεων εργασίας που μπορεί να ενεργοποιήσει —και που μπορούν να συντελέσουν ενεργά στην ανάκαμψη—, καθώς και χάρη στην καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας και στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής και ένταξης, μέσω της ανάπτυξης μιας προσφοράς οικονομικά προσιτών κατοικιών για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.7. Ως εκ τούτου, το κύμα ανακαίνισης των κτιρίων πρέπει να τροφοδοτηθεί με μόνιμους και συγκλίνοντες ανέμους και ρεύματα, τόσο σε επίπεδο ρυθμίσεων και ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και σε επίπεδο πολυετών επενδυτικών σχεδίων των κρατών μελών. Τα εν λόγω επενδυτικά σχέδια πρέπει να είναι ευανάγνωστα και προσβάσιμα, ενώ παράλληλα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ποικιλομορφία των φορέων και το επενδυτικό σκεπτικό του καθενός, είτε πρόκειται για ευρωπαϊκά νοικοκυριά που διαμένουν σε ιδιόκτητη κατοικία, αποκλειστικής κυριότητας ή συγκυριότητας, είτε για νοικοκυριά που διαθέτουν στην αγορά ενοικίασης μία ή περισσότερες κατοικίες, είτε για οργανισμούς κοινωνικών κατοικιών που διέπονται από ειδική αποστολή κοινής ωφέλειας και από τις εξ' αυτής απορρέουσες υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας, είτε για δημόσιες αρχές και τα δημόσια κτίρια τους, ή για διατηρητέα ιστορικά κτίρια, ή ακόμη για επιχειρήσεις και τα ακίνητά τους. Όλοι αυτοί οι παράγοντες που ενδέχεται να συμπλέξουν στο κύμα ανακαινίσεων θα πρέπει να πιστούν να πραγματοποιήσουν μακροπρόθεσμες επενδύσεις στις κατοικίες και τα λοιπά κτίριά τους έως το 2050, χάρη σε μηχανισμούς χρηματοδότησης κατάλληλους για τη συγκεκριμένη φύση του εκάστοτε κτιρίου, οι οποίοι θα συνδυάζουν μακροπρόθεσμα δάνεια ή «πράσινα δάνεια», δημόσιες επενδύσεις και αναπόφευκτες μη επιστρεπτές ενισχύσεις, ιδίως για τα νοικοκυριά.

2.8. Το κύμα ανακαίνισης των κτιρίων θα πρέπει κυρίως να στηριχτεί από μια ευρωπαϊκή κινητοποίηση για την εκβιομηχάνιση και τη μαζικοποίηση των διαδικασιών σε τοπικό επίπεδο, ώστε να περιοριστούν οι δαπάνες ανακαίνισης και να μειωθεί ο χρόνος πραγματοποίησης των εργασιών για τα νοικοκυριά που διαμένουν στις κατοικίες, χάρη στην εξωτερική και την ψηφιοποίηση των διαδικασιών. Η εκβιομηχάνιση αυτή θα πρέπει να συνοδεύεται από νέα πρότυπα κατασκευής, με βάση κατάλληλες τεχνικές απαιτήσεις και προδιαγραφές κατασκευής, κυρίως δε από μια ευρωπαϊκή εκστρατεία προβολής της νέας αυτής αλυσίδας και των πιθανών νέων θέσεων εργασίας, με αποδέκτες τις νέες γενές, χάρη στη δρομολόγηση ενός προγράμματος «ERASMUS θερμικής ανακαίνισης 2050», το οποίο ευελπιστεί η ΕΟΚΕ να θεσπιστεί. Επίσης, ιδιαίτερη επαγρύπνηση θα πρέπει να τηρηθεί όσον αφορά τους κινδύνους κοινωνικού ντάμπινγκ που ενέχουν η εξωτερική ανάθεση και οι λοιπές μέθοδοι ανάθεσης των εργασιών με υπεργολαβία.

2.9. Η Επιτροπή πρέπει να εξασφαλίσει τη σύγκλιση των υφιστάμενων διατάξεων, των προς αναθέωση διατάξεων και των προτάσεων νέων διατάξεων, όχι μόνο προς τα κράτη μέλη και τις στρατηγικές τους για μακροπρόθεσμες επενδύσεις, αλλά και προς τα νοικοκυριά, τους ιδιοκτήτες κοινωνικών κατοικιών, τις δημόσιες αρχές και τις επιχειρήσεις, που είναι οι τελικοί υπεύθυνοι λήψεως αποφάσεων σχετικά με τις ατομικές δράσεις μακροπρόθεσμων επενδύσεων, οι οποίοι θα τροφοδοτήσουν το ξέσπασμα του κύματος έως το 2050, ο καθένας σύμφωνα με το δικό του σκεπτικό.

2.10. Η αναγκαία αυτή σύγκλιση ισχύει εξίσου για την αναθεώρηση των υφιστάμενων διατάξεων τις οποίες αφορούν, για παράδειγμα, τις οδηγίες για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, τις δημόσιες συμβάσεις ή τα εφαρμοστέα καθεστώτα κρατικών ενισχύσεων, ιδίως για την κοινωνική στέγη, τους ειδικούς εφαρμοστέους συντελεστές ΦΠΑ και τα «πράσινα» ενυπόθηκα δάνεια, όσο και για τις διατάξεις και τα στοιχεία αιρεσιμότητας του Μέσου Ανάκαμψης της ΕΕ Next Generation EU και της πολιτικής για τη συνοχή της περιόδου 2021-2027. Όλα αυτά πρέπει να είναι εύληπτα για τα ευρωπαϊκά νοικοκυριά στα οποία απευθύνονται. Το σχέδιο ανάκαμψης πρέπει να αποκτήσει μια νέα δυναμική, χάρη σε μια πραγματική πολιτική συγκεκριμένων προτάσεων και συστάσεων, καθώς και στον συντονισμό των υφιστάμενων εθνικών παρατηρητήριων.

2.11. Η ΕΟΚΕ ζητά το Παρατηρητήριο Κτιριακού Αποθέματος να λειτουργεί σε αμοιβαία συνεργασία με το Παρατηρητήριο Ενεργειακής Φτώχειας.

2.12. Η ΕΟΚΕ ζητά να οργανωθεί στα κράτη μέλη μια δημόσια υπηρεσία προώθησης του κύματος θερμικής ανακαίνισης, διάγνωσης και τεχνικής συνδρομής για εργασίες θερμικής ανακαίνισης, η οποία θα απευθύνεται ιδίως στα νοικοκυριά, ώστε να αποτραπούν τυχόν κακόβουλες πρακτικές καταχρηστικής εμπορευματοποίησης εργασιών ανακαίνισης.

3. Παρατηρήσεις — Προώθηση της ανακαίνισης κτιρίων για κλιματική ουδετερότητα και ανάκαμψη

3.1. Η μαζική ανακαίνιση των κτιρίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση —ιδιωτικές και κοινωνικές κατοικίες, δημόσια κτίρια και κτίρια επαγγελματικής χρήσης— αποτελεί σήμερα απόλυτη αναγκαιότητα, εάν ληφθεί υπόψη η διαρθρωτική ανεπάρκεια μακροπρόθεσμων επενδύσεων προς τον σκοπό αυτό, καθώς και οι κλιματικές, περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

3.2. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι η ανάληψη δράσης για την ανακαίνιση των κατοικιών και λοιπών κτιρίων αποτελεί επείγουσα ανάγκη υπέρ του κλίματος, και ότι η κρίση της νόσου COVID-19 πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως ευκαιρία για επανεξέταση, ανασχεδιασμό και εκσυγχρονισμό των κτιρίων, μέσα από μια τριπλά επωφελή διαδικασία: από περιβαλλοντική, από κοινωνική και από οικονομική άποψη. Είναι μια μοναδική ευκαιρία για δράση που θα είναι ταυτόχρονα επωφελής για την κλιματική ουδετερότητα, για την ανάκαμψη και για την κοινωνική συνοχή.

Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να θέσει το ζήτημα της ποικιλίας των κτιρίων περί των οποίων πρόκειται, ειδικότερα δε της ποικιλίας των προς ανακαίνιση κατοικιών, που περιλαμβάνουν από μονοκατοικίες μέχρι μεγάλα συγκροτήματα κτιρίων που κατασκευάστηκαν κατά τη σοβιετική περίοδο ή στα λαϊκά προάστια. Μέσα από την μεγάλη αυτή ποικιλία κατοικιών, ιδιαίτερη προτεραιότητα θα μπορούσε να δοθεί στα μεγάλα οικιακά συγκροτήματα της Ανατολικής Ευρώπης, στα πολύ παλαιά σπίτια σε υποβαθμισμένα κέντρα πόλεων και στις κατοικίες των προαστίων ή των αγροτικών περιοχών. Δεδομένου ότι το απόθεμα κατοικιών είναι πλέον πεπαιωμένο και απαιτεί ανακαινίσεις, τόσο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών όσο και για την τεχνική αναβάθμιση των κτιρίων, είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τους πολίτες, καθώς η χρηματοδότηση συνιστά σήμερα σημαντικό εμπόδιο για τις ανακαινίσεις. Ομοίως, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει επίσης να επωφεληθεί από αυτή την ευκαιρία δράσης μεγάλης κλίμακας για να προσεγγίσει τους πολίτες της και τις επιμέρους περιοχές τους με βάση κατάλληλες επικοινωνιακές δράσεις.

3.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τον προτεινόμενο στόχο να διπλασιαστεί το ετήσιο ποσοστό ενεργειακής ανακαίνισης οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων έως το 2030, με παράλληλα κίνητρα για ριζικές ανακαινίσεις, ήτοι 35 εκατομμύρια μονάδες έως το 2030, και να διατηρηθεί στα ίδια επίπεδα, ώστε να επιτευχθεί η κλιματική ουδετερότητα σε κλίμακα ΕΕ έως το 2050. Ιδανικά, θα ήταν καλό να υπερβούμε τον διπλασιασμό και να τείνουμε προς τον τριπλασιασμό.

3.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο στόχος αυτός είναι ιδιαίτερα φιλόδοξος, ότι έχει χρονικό ορίζοντα 30 χρόνων, καθώς και ότι απαιτείται ένα έργο εις βάθος για να επιτευχθεί συνέπεια μεταξύ των υφιστάμενων σχετικών νομοθετικών και κανονιστικών μηχανισμών και των μηχανισμών χρηματοδοτικής στήριξης προς τα ενδιαφερόμενα νοικοκυριά, τους ιδιοκτήτες κοινωνικών κατοικιών, τις δημόσιες αρχές και τους λοιπούς ιδιοκτήτες κτιρίων, εφόσον όλοι αυτοί είναι εν δυνάμει επενδυτές που θα πρέπει να πεισθούν να πραγματοποιήσουν μακροπρόθεσμες επενδύσεις, ο καθένας σύμφωνα με το δικό του σκεπτικό και τις δικές του ικανότητες. Ενδεικτική από την άποψη αυτή είναι συνάρθρωση μεταξύ του μέσου ανάκαμψης Next Generation EU και της πολιτικής για τη συνοχή της περιόδου 2021-2027, την οποία επιχειρούν επί του παρόντος να οργανώσουν τα κράτη μέλη και οι περιφερειακές τους διαχειριστικές αρχές.

4. Παρατηρήσεις — Βασικές αρχές για την ανακαίνιση κτιρίων με χρονικό ορίζοντα το 2030 και το 2050

4.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάγκη υιοθέτησης μιας σφαιρικής και ολοκληρωμένης στρατηγικής με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων, σύμφωνα με επτά αρχές: προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση· οικονομική προσιτότητα· απανθρακοποίηση και ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας· φιλοσοφία κύκλου ζωής και κυκλικότητα· υψηλά υγειονομικά και περιβαλλοντικά πρότυπα· προκλήσεις της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης· και τέλος, σεβασμός της αισθητικής και της αρχιτεκτονικής ποιότητας.

4.2. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ιδιαίτερη σημασία που, σύμφωνα με την αρχή αριθ. 19 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, πρέπει να δοθεί στην οικονομική προσιτότητα των κατοικιών και των επενδύσεων που πρέπει να πραγματοποιήσουν τα ενδιαφερόμενα νοικοκυριά, είτε είναι ιδιοκατοικούντες ιδιοκτήτες, είτε ενοικιαστές ή συνιδιοκτήτες σε υποβαθμισμένη συνιδιοκτησία, ιδίως για την αντιμετώπιση των απωλειών θερμότητας και την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας, αλλά και οι ιδιοκτήτες κοινωνικών κατοικιών, των οποίων τα επίπεδα του μισθώματος εξαρτώνται από υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας οικονομικής προσιτότητας, που επιβάλλονται σύμφωνα με τους ιδιαίτερους στόχους δημόσιας υπηρεσίας που αναθέτουν τα κράτη μέλη.

4.3. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η μόνωση των διακενων των τοίχων και των δαπέδων αντιπροσωπεύει το απλούστερο και φθηνότερο μέτρο εξοικονόμησης εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂). Όμως, ακόμη κι αυτά τα σχετικά φθηνά μέτρα είναι υπερβολικά ακριβά για πολλούς ιδιοκτήτες κτιρίων, παρόλη τη μείωση του κόστους της ενέργειας που συνεπάγονται. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά να σχεδιάσουν οι εθνικές κυβερνήσεις ένα καθεστώς επιδότησης των μέτρων αυτών. Σύμφωνα με υπολογισμούς που έχουν γίνει στις Κάτω Χώρες, μια επιδότηση 2 000 ευρώ ανά κατοικία επαρκεί για την υλοποίησή τους. Πέρα από τη σημαντική μείωση των εκπομπών CO₂, το καθεστώς αυτό μπορεί επίσης να οδηγήσει στη μαζική δημιουργία θέσεων εργασίας στον κλάδο της οικοδομής, που έχει πληγεί σοβαρά από την κρίση της νόσου COVID-19. Το ίδιο ισχύει στη Γαλλία με την πρόσφατη επέκταση στο σύνολο των νοικοκυριών της επιδότησης για τη θερμική ανακαίνιση της κατοικίας τους (MaPrimeRénov).

4.4. Πρέπει επίσης να εφαρμοστούν τα συμπεράσματα και οι συστάσεις της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ με θέμα Κατεργασία του αμιάντου στα έργα ενεργειακής ανακαίνισης, ώστε να δοθεί ώθηση στην απαμείνωση κατά τις διαδικασίες ενεργειακής ανακαίνισης, όπου αυτό χρειάζεται και είναι δυνατό (!).

5. Παρατηρήσεις — Υλοποίηση ταχύτερων και ριζικότερων ανακαινίσεων για καλύτερα κτίρια

5.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάλυση της Επιτροπής σχετικά με τα πολλαπλά εμπόδια στα οποία προσκόπουν οι ατομικές αποφάσεις επένδυσης και με την πολυπλοκότητα της πρόσβασης στις χρηματοδοτήσεις, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, πολυπλοκότητα που ισχύει τόσο για τους εθνικούς μηχανισμούς όσο και για τα διαρθρωτικά ταμεία, ιδίως στη φάση αξιολόγησης των έργων, αλλά και λόγω των προθεσμιών πληρωμής των ενισχύσεων. Η άρση της πολυπλοκότητας και των δυσλειτουργιών συνιστά προτεραιότητα προκειμένου να επιτευχθούν οι ταχθέντες στόχοι, μεταξύ άλλων κατά την εφαρμογή, ήδη από το 2021, των διατάξεων της πολιτικής για τη συνοχή της περιόδου 2021-2027.

5.2. Η ΕΟΚΕ σημειώνει την καταγραφή των εμποδίων αυτών από την Επιτροπή, στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης και των προτάσεων για θέματα ενίσχυσης της πληροφόρησης, της ασφάλειας δικαίου και των επενδυτικών κινήτρων, επαρκούς και ορθά στοχευμένης χρηματοδότησης, ικανότητας προετοιμασίας και υλοποίησης έργων, προώθησης σφαιρικών και ολοκληρωμένων ανακαινίσεων, προσαρμογής του οικοσυστήματος στη βιώσιμη ανακαίνιση και, τέλος, αξιοποίησης της ανακαίνισης ως μοχλού ενάντια στην ενεργειακή φτώχεια και υπέρ της προαγωγής προσιτών κατοικιών, χάρη σε μια ειδική ευρωπαϊκή πρωτοβουλία. Οι προτάσεις αυτές πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή σύμφωνα με την αρχή της απλότητας, του προκαθορισμένου συνδυασμού συμπληρωματικών χρηματοδοτήσεων που μπορούν να κινητοποιηθούν από τις δημόσιες αρχές, και της αναλογικότητας των ελέγχων των κρατικών ενισχύσεων.

5.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής να ανατεθεί στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Κτιριακού Αποθέματος η διαχείριση ενός ευρωπαϊκού αποθετηρίου δεδομένων για την ενεργειακή απόδοση και η στήριξη του σχεδιασμού σχετικών κινήτρων. Το εν λόγω Παρατηρητήριο θα πρέπει να συνεργάζεται με το Παρατηρητήριο Ενεργειακής Φτώχειας, στο οποίο με την ευκαιρία αυτή θα πρέπει να δοθεί μια νέα δυναμική.

5.4. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τον όλως ιδιαίτερο χαρακτήρα της υφιστάμενης κατάστασης σε θέματα ενδεχόμενης κινητοποίησης ευρωπαϊκών πόρων για τη θερμική ανακαίνιση, με βάση το μέσο ανάκαμψης Next Generation EU, αφενός, και την πολιτική συνοχής 2021-2027, αφετέρου. Υπάρχουν τουλάχιστον 13 μηχανισμοί που μπορούν να συμβάλουν στη συγχρηματοδότηση της θερμικής ανακαίνισης, είτε με μη επιστρεπτές ενισχύσεις είτε με μακροπρόθεσμα δάνεια με ευνοϊκούς όρους και με δημόσιες εγγυήσεις.

5.5. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η έκτακτη αυτή κατάσταση πρέπει να οδηγήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση, όχι μόνο να ορίσει ποσοτικούς στόχους ανακαινίσεων, αλλά και να ενισχύσει τα κράτη μέλη και τα ετήσια επενδυτικά τους προγράμματα θερμικής ανακαίνισης, καθώς και να εξασφαλίσει ετήσια αξιολόγηση των εν λόγω προγραμμάτων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, χάρη στον σχεδιασμό μιας ίδιας «πράσινης διακυβέρνησης», παράλληλα με την οικονομική διακυβέρνηση ή σύμφωνα με την ανοιχτή μέθοδο συντονισμού.

(!) ΕΕ C 240 της 16.7.2019, σ. 15.

5.6. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτή η μοναδική συγκυρία πρέπει επίσης να τεθεί στην υπηρεσία της αντιμετώπισης της ενεργειακής φτώχειας και της εξάλειψής της, χάρη στην απόδοση προτεραιότητας κατά την κινητοποίηση των χρηματοδοτήσεων. Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ενεργειακής Φτώχειας πρέπει να ενισχυθεί ως προς την αποστολή του, και να τοποθετηθεί επικεφαλής ενός ευρωπαϊκού δικτύου παρατηρητηρίων ενεργειακής φτώχειας των κρατών μελών.

5.7. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θα ήθελε να ευαισθητοποιήσει την Επιτροπή στο γεγονός ότι οι εν δυνάμει επενδυτές, ιδίως τα νοικοκυριά και οι ιδιοκτήτες κοινωνικών κατοικιών, αντιμετωπίζουν δυσχέρειες για τον συνδυασμό των διαφόρων διαύλων χρηματοδότησης και τη συνάρθρωσή τους σε συνάρτηση με την ποικιλία ρυθμίσεων, επιλέξιμων βάσεων και εφαρμοστέων ελέγχων. Με δεδομένο τον ορίζοντα του 2050, θα ήταν σκόπιμο να ενοποιηθούν οι διάφοροι μηχανισμοί, ώστε να καταστούν πιο ευανάγνωστοι και προσίτοι για τους αποδέκτες τους: νοικοκυριά και δημόσιες αρχές.

5.8. Λόγω της διάρκειας των σχετικών επενδύσεων και του στόχου του 2050, η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή, για λόγους απλούστευσης και σαφήνειας για τα ενδιαφερόμενα ευρωπαϊκά νοικοκυριά, να μελετήσει κατά πόσον θα ήταν εφικτή η δημιουργία ειδικού επενδυτικού ταμείου, μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ), το οποίο θα εξασφαλίζει ταυτόχρονα την τεχνική συνδρομή, τον συνδυασμό των υφιστάμενων μηχανισμών και την εγγύηση της συνέχειας της δράσης του έως το 2050.

5.9. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να αναθεωρήσει προς αυτή την κατεύθυνση τα καθεστώτα κρατικών ενισχύσεων που ισχύουν για τις επενδύσεις σε θερμικές ανακαινίσεις. Τα καθεστώτα κρατικών ενισχύσεων για θερμικές ανακαινίσεις πρέπει να απλουστευθούν, ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη για τις επενδυτικές αποφάσεις, οι οποίες συνιστούν απόλυτη αναγκαιότητα. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει επίσης την απόφαση της Επιτροπής να προβεί το 2021 σε αξιολόγηση της απόφασης 2012/21/ΕΕ της Επιτροπής⁽²⁾, η οποία αφορά τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας. Και τούτο επειδή οι ενισχύσεις για θερμική ανακαίνιση των κοινωνικών κατοικιών υπάγονται στο καθεστώς αυτό, που ισχύει για την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας.

5.10. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής να κινήσει ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την οικονομικά προσίτη στέγαση, χρηματοδοτώντας 100 καινοτόμα και συνεργατικά εμβληματικά έργα με άξονα τη συνολική ανακαίνιση συνοικιών κοινωνικών κατοικιών, ώστε να χρησιμεύσουν ως πρότυπο για μια ευρείας κλίμακας ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Χάρη στη δυνατότητα των ιδιοκτητών κοινωνικών κατοικιών να επενδύουν υπό την ιδιότητά τους ως υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος και με τη στήριξη της ΕΤΕπ, η μαζική ανάπτυξη των δραστηριοτήτων και η βιομηχανοποίηση των μηχανισμών ανακαίνισης των κτιρίων οδηγούν, όχι μόνο στη δημιουργία τοπικών θέσεων εργασίας, αλλά και στη μείωση του κόστους της ανακαίνισης για τις λοιπές κατοικίες και τα δημόσια κτίρια, χάρη στη δημιουργία νέων τοπικών βιομηχανικών αλυσίδων.

5.11. Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή, με βάση την πείρα από τον μηχανισμό ELENA, και με την υποστήριξη της ΕΤΕπ, να παροτρύνει τα κράτη μέλη να οργανώσουν δημόσια υπηρεσία τεχνικής συνδρομής για εργασίες θερμικής ανακαίνισης, απευθυνόμενη κυρίως στα ενδιαφερόμενα νοικοκυριά, ώστε να αποτραπούν τυχόν καταχρηστικά φαινόμενα άμεσου μάρκετινγκ και απάτης, που ήδη έχουν διαπιστωθεί σε ορισμένα κράτη μέλη για τις εργασίες θερμικής ανακαίνισης.

5.12. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως το εγχείρημα του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους που εξήγγειλε η πρόεδρος κ. von der Leyen στην ομιλία της για την κατάσταση της Ένωσης, και το οποίο αναπτύσσεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής, βάσει του οποίου οι επαγγελματίες διαφόρων κλάδων θα συνεργαστούν για να μελετήσουν τα κτίρια του μέλλοντος και να επαναπροσδιορίσουν τον βιώσιμο τρόπο ζωής του μέλλοντος. Η ΕΟΚΕ καλεί όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς να λάβουν μέρος στη δημόσια διαβούλευση που έχει ανοίξει η Επιτροπή.

Βρυξέλλες, 24 Φεβρουαρίου 2021.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG

⁽²⁾ Απόφαση 2012/21/ΕΕ της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2011, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 7 της 11.1.2012, σ. 3).